

Yağmur Ormanları

Brezilya, Kongo,
Endonezya, Peru,
Bolivya, Angola,
Venezuela, Papua Yeni
Gine, Meksika,
Hindistan! Bu ülkelerin
ortak bir özeliği var:
Hepsinde de yağmur
ormanları bulunuyor.

Hiçbir yerde göremeyeceğiniz ilginç bitkiler, dev ağaçlar, bir ağaçtan diğerine atlayan maymunlar, rengârenk kuşlar, zehirli örümcekler, altın renkli kurbağalar düşünün. Tüm bu ilginç canlılar nerede yaşıyor olabilir. Elbette, yağmur ormanlarında! Haydi yağmur ormanlarına bir yolculuk yapalım ve bu renkli ormanları tanıyalım.

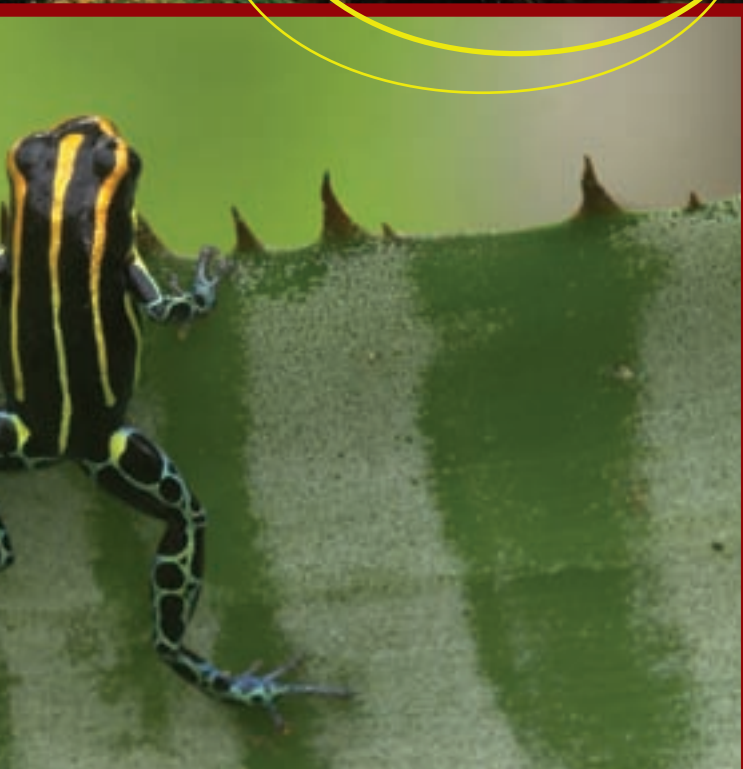
Borneo'daki yağmur ormanlarında yaşayan bu "uzun burunlu maymunlar", zamanlarının önemli bir bölümünü ağaçlarda geçirirler. Bu maymunlar, ağaçların yapraklarıyla beslenir.

Elinize bir dünya haritası alın ve burada gördüğünüz yerlerden hangilerinin en

sıcak bölgeler olabileceğini tahmin etmeye çalışın. Bu yer, Güneş ışınlarının dünyaya en dik olarak düştüğü ekvator bölgesi olabilir mi? Evet!.. İşte yağmur ormanları da bu bölgede yer alır. Üstelik bu ormanlar, dünyanın en çok yağış alan bölgesinde bulunur. Bu iklim özellikleri nedeniyle yağmur ormanları bitki ve hayvan çeşitliliği bakımından çok zengindir. Peki, ne kadar zengin? Yeryüzünde bulunan hayvan ve bitki türlerinin neredeyse % 80'ini içerecek kadar! Üstelik, yağmur ormanları, dünyanın yalnızca % 6'sını kaplarken!

Bilim insanları, yağmur ormanlarını katmanlara ayırarak inceler. Üst katmanı, boyları 60 - 70 metreye ulaşabilen dev ağaçlar oluşturur. Orta katman her zaman yeşildir. Bu katmandaki ağaçların yaprakları bir şemsiye gibi zemini örter. Güneş ışınlarının çok az bir kısmı bu örtüyü geçip yere ulaşır. Bu nedenle ormanların alt

Bu kurbağa Amazon Yağmur Ormanları'nda yaşıyor ve çok zehirli.

"Makav" adı verilen bu kuşlar, yağmur ormanlarının en renkli üyelerinden. Tohumlar, meyveler ve böceklerle beslenen bu kuşlar aynı zamanda çok da akıllı.

katmanı loş görünür. Toprak yüzeyi kökler, yaprak ve gövde döküntüleriyle doludur. Ormanların alt katmanı, gölgeyi ve nemi seven bitkilerin, mantarların yaşamasına uygundur. Ağaçlardan düşen tohumlar ve ışığa gereksinimi fazla olan bitkiler burada yavaş gelişir. Bu bitkiler, ancak bir ağaç devrildiğinde ışığa kavuşurlar. İşte o zaman çok hızlı bir şekilde büyürler. Bitkiler, tahmin edilemeyecek kadar hızla büyüyebilir. Örneğin, dev bambu yeterli güneşi ve suyu bulduğunda günde yaklaşık 20 cm uzar!

Yağmur ormanlarında bulunan bitkiler, atmosferdeki gazların dengesi bakımından büyük önem taşır. Çünkü bu ağaçlar atmosferdeki oksijenin % 50'sini üretirler. Aynı zamanda da

karbondioksit depolarlar. Bazı bitkiler de tıbbi açıdan değerlidir. Örneğin, kimi hastalıkların tedavisinde kullanılan ilaçlar yağmur ormanlarındaki bitkilerden elde edilir. Ancak ne yazık ki yağmur ormanlarındaki ağaçlar kesiliyor. Bu durum, her yıl büyük orman alanlarının yok olmasına yol açıyor. Ağaçlar

kesildiğindeyse toprak yapısı ve bitki dokusu zarar görüyor. Üstelik, kesilen ağaçların yeniden yetişip eski haline dönmeleri o kadar zor ki... Öte yandan,

Tropikal yağmur ormanlarında yaşayan insanlar da var. Yanomamo kabilesi, Amazon Nehri çevresinde yaşar. Bu kabileden olan insanlar bitkilerden elde ettikleri boyalarla bedenlerini boyarlar.

bitkiler yok oldukça burada yaşayan hayvanların soyu da tehlike altına giriyor.

Peki, yağmur ormanlarında hangi hayvanlar yaşar? Yeryüzündeki maymun türlerinin hemen hepsi yağmur ormanlarında görülebilir! Maymunlar, güçlü kollarıyla bir ağaçtan diğerine atlayarak ormanda dolaşırlar. Böylece olgun meyveli ağaçlara kolayca ulaşırlar. Ağaçlarda maymunlardan başka birçok ilginç canlı da yaşar. Özellikle kuşlar yağmur ormanlarında ağaçların ayrılmaz birer parçası! Büyük ve renkli gagalarıyla kolayca ayırt edilebilen tukanlar gibi. Bu kuşlar, yağmur ormanlarında yetişen lezzetli meyvelerle beslenir. Bu büyük gagayla "Tukanlar nasıl uçar?" diye düşünebilirsiniz. Merak etmeyin, tukanların gagaları çok hafiftir. Peki ya rengârenk papağanlara ne demeli? Biliyor musunuz bu kadar çok papağanı bir arada görebileceğiniz neredeyse tek yer yağmur ormanlarıdır.

Yağmur ormanlarında yalnızca kuşların değil pek çok hayvanın rengi göz alıcıdır. Dergimizin kapağında yer alan kırmızı gözlü ağaç kurbağası bunlardan biridir. Bu kurbağa, kıpkırmızı iri gözleri, turuncu parmakları ve mavi çizgili karnıyla göz alıcıdır. Parmaklarında bulunan yapışkan madde sayesinde çok kolay tormanır.

Kırmızı dizli tarantulaların bedenleri siyah ya da kahverengi, eklem yerleriye turuncu ya da kırmızı renktedir. Zehirli olan bu örümcek türleri Meksika'daki yağmur ormanlarında yaşar. Gündüzleri zamanlarını yuvalarında geçirir, geceleri avlanırlar. Rengiyle dikket çeken bir başka hayvan da altın renkli kurbağadır. Bu kurbağanın derisinde yaklaşık 950 insanı öldürebilecek

Fotoğrafta "çarkıfelek" bitkisinin çiçeğini görüyorsunuz. Bu bitkiden ilaç yapımında yararlanılıyor.

güçte bir zehir bulunur. Anlayacağınız yağmur ormanları aslında tehlikelerle de doludur. İşt başka bir örnek: Amerika'daki yağmur ormanlarının ortasından geçen Amazon Nehri bir balık türü olan piranhalar ve timsahlarla doludur.

Yağmur ormanlarında eşi benzeri olmayan türler de bulunur. Bunlardan biri de, Avustralya'nın tropikal yağmur ormanlarında yaşayan Kraliçe Aleksandra kuş kanatlı kelebeğidir. Bu, dünyanın en büyük kelebeğidir!

Biliyor musunuz, biliminsanları yağmur ormanlarında hâlâ keşfedilmeyi bekleyen türler olduğunu düşünüyor. Araştırmacılar bu türleri bulmak için bazen tehlikelerle dolu ormanların derinliklerine giriyor ve büyük serüvenler yaşıyorlar.

Dilan Bayındır
Fotoğraflar: Visual Türkiye

Kaynakça:
Greenaway, T (2003). Jungle. Dorling Kindersley Limited, London
http://www.livingrainforest.org/lib/pdf/background_worksheets.pdf